

**«ΑΠ' Τ' ΟΝΕΙΡΟ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ» Η ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ**

ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ Π.¹, ΑΓΓΟΥΡΑ Ε.¹, και ΟΡΔΟΥΜΠΟΖΑΝΗ Θ.Ε.²

¹3^ο Δημοτικό Σχολείο Δραπετσώνας, ² 1^ο Γραφείο Διεύθυνσης Πειραιά
e-mail: maritinak@in.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το πρόγραμμα «απ' τ' όνειρο στην πράξη» έγινε σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και πραγματοποιείται την ανάπλαση του Δήμου Δραπετσώνας από τους μαθητές της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα ενημέρωσης-γνωριμίας με τον περιβάλλοντα χώρο που ζουν οι μαθητές και την παρέμβαση σ' αυτόν μέσα από προτάσεις που διατυπώνουν οι ίδιοι οι μαθητές, κυρίως σε ό,τι αφορά τους χώρους που χρήζουν ανάπλασης. Ακολουθήθηκε κυρίως η μέθοδος project μέσα στην τάξη και η έρευνα πεδίου. Έγινε επίσης επισκόπηση απόψεων. Οι μαθητές προτείνουν στη συνέχεια τις προτάσεις τους λαμβάνοντας υπόψη τις ελλείψεις του Δήμου, την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, την οικονομική κατάσταση της περιοχής (έλλειψη θέσεων εργασίας) και την πιθανότητα εφαρμογής των προτάσεων αυτών λόγω αντικρουόμενων συμφερόντων. Μεγάλη βαρύτητα δίνεται στο βιομηχανικό τομέα, αφού η Δραπετσώνα θεωρείται μία εργοστασιακή πόλη. Τα παιδιά, ακόμη, κατασκευάζουν παιχνίδια, τραγούδι σχετικό με την ανάπλαση της πόλης τους, χάρτη και μακέτα της πόλης τους, όπως τα ίδια την ονειρεύονται και παρουσιάζουν τις απόψεις τους στο Δήμο.

THOMOPOULOS P., AGOURA E., ORDOUMPOZANI, T.E

e-mail: maritinak@in.gr

ABSTRACT

The program “from the dream to the act” has been realised in cooperation with the Aegean University and treats the regeneration of the Municipality of Drapetsona by 5th and 6th class pupils. It is both a program of familiarization – acquaintance with the surrounding area where the pupils live and an intervention to this area by suggestions formulated by the pupils themselves, mainly regarding the areas that need regeneration. In class, it has been mainly followed the “project” method and the field search. The ideas have been overviewed. Then, the pupils make their suggestions, considering the Municipality lacks, the protection of the natural environment, the economic situation of the area (lack of employment) and the possibility of accomplishments of these suggestions because of the existence of different interests. Great stress is laid on the industry sector, since Drapetsona is considered to be an industrial city. Moreover, children fabricate games and songs relevant with their city regeneration, maps and models of their city, as they dream of it and they present their ideas to the Municipality.

Λέξεις κλειδιά: ανάπλαση, παρέμβαση, μέθοδος project, έρευνα πεδίου, επισκόπηση απόψεων, μαθητές, δραστηριότητες

1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

Κριτήρια επιλογής του θέματος αποτέλεσαν η κατά κοινή ομολογία ανάγκη ουσιαστικής βελτίωσης της περιοχής (απομάκρυνση βιομηχανιών, δημιουργία πάρκων), δεδομένου και ότι αποτελεί το πιο σύγχρονο περιβαλλοντικό στόχο του Δήμου, των αρμόδιων φορέων και των κατοίκων. Επιπλέον, η αμεσότητα του θέματος με τις εμπειρίες και τα βιώματα των μαθητών, αλλά και τα ενδιαφέροντά τους, αφού αφορά τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους και, ταυτόχρονα, η καταλληλότητα του προγράμματος αναφορικά με το γνωστικό υπόβαθρο των μαθητών και την ηλικία τους, όσο και της σύνδεσης του προγράμματος με τα γνωστικά αντικείμενα (γεωγραφία, αγωγή του πολίτη, γεωμετρία, στατιστική, τεχνολογία κλπ.) και τους στόχους του αναλυτικού προγράμματος. Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται η διεπιστημονικότητα του θέματος. Τέλος, προσφέρεται η ευκαιρία στους μαθητές να γνωρίσουν το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον της πόλης τους, να αναζητήσουν πρωτότυπες ιδέες για ανάπλαση και να γνωρίσουν τις ανάγκες τόσο του φυσικού τους περιβάλλοντος, όσο και του ανθρωπογενούς.

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Αφορούν γνωστικούς, συναισθηματικούς και ψυχοκινητικούς. Επιδιώχθηκε οι μαθητές ν' αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις, ώστε να γίνουν ικανοί ν' αναγνωρίζουν, να κατανοούν και να εκτιμούν τα περιβαλλοντικά προβλήματα της περιοχής τους, αλλά και γενικότερα. Επίσης, ν' αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με την ανάπλαση μίας περιοχής, τις επιμέρους πτυχές της, αλλά και τις διαστάσεις που αυτή εμπεριέχει (γνωστικοί στόχοι). Επιπλέον, επιδιώχθηκε οι μαθητές να ευαισθητοποιηθούν και να νιώσουν ενεργοί πολίτες του δήμου στον οποίο διαμένουν, να νιώσουν την ανάγκη αναβάθμισης του περιβάλλοντος στο οποίο ζουν, ν' αναπτύξουν κριτική σκέψη, δημιουργικότητα κτλ, θετικές στάσεις και συμπεριφορά για την προστασία και την αναβάθμιση της Δραπετσώνας μέσα από ποικίλες δραστηριότητες (συναισθηματικοί στόχοι). Τέλος, επιδιώχθηκε οι μαθητές να μπορούν να διεξάγουν μικρές έρευνες χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα όργανα και εργαλεία, να καταγράφουν τις παρατηρήσεις τους, να αξιολογούν τα στοιχεία που συγκεντρώνουν και να εξάγουν συμπεράσματα και να προτείνουν λύσεις, να εργάζονται ομαδοσυνεργατικά, καθώς και να συνδέουν τα διάφορα αντικείμενα με την ανάπλαση του δήμου Δραπετσώνας, να μελετήσουν την ιστορική και αρχαιολογική εξέλιξη της περιοχής και να κάνουν επεμβάσεις στο χώρο του σχολείου (ψυχοκινητικοί στόχοι).

3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Ακολουθείται η μέθοδος ανάπτυξης σχεδίου εργασίας (επιλογή θέματος, καθορισμός στόχων και συγκρότηση ομάδων, υλοποίηση εργασίας και αξιολόγησή της). Ειδικότερα έγινε επισκόπηση απόψεων με την κατασκευή ερωτηματολογίου των προβλημάτων που οι κάτοικοι της Δραπετσώνας θεωρούν ότι έχει η περιοχή (Πίνακας 1), μελέτη πεδίου με άμεσες παρατηρήσεις, συλλογή και καταγραφή σχετικών δεδομένων, κατασκευή εννοιολογικού χάρτη, αξιοποίηση κατάλληλου οπτικο-ακουστικού υλικού, πνευματική διέγερση και αντιπαράθεση (δραματοποιήσεις, γραφή τραγουδιού, διηγημάτων). Επιπλέον, δημιουργήθηκαν έντυπα φυλλάδια με τα προβλήματα και τις προτεινόμενες λύσεις για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας και του δήμου και υποβολή των προτάσεων στους αρμόδιους φορείς. Όλα τα παραπάνω έγιναν στα πλαίσια της ευέλικτης ζώνης και σύμφωνα με τις αρχές που τη διέπουν (μέθοδος project- διαθεματικότητα, ομαδοσυνεργατικότητα).

Κάτι άλλο: ύπαρξη αδέσποτων ζώων, μπάζα, έλλειψη πολιτιστικών προγραμμάτων, Έλλειψη απολύμανσης, ελλιπής συγκοινωνία, μη εκτέλεση έργων, έλλειψη ανοικτού θεάτρου.

Πίνακας 1. Σχετικές συχνότητες (%) περιβαλλοντικών προβλημάτων Δραπετσώνας σύμφωνα με τους κατοίκους της

Προβλήματα	Άτομα	Ποσοστό %
Έλλειψη ελεύθερων χώρων	36	44
Σκουπίδια	41	50
Έλλειψη κάδων ανακύκλωσης	48	58,5
Κακή κατασκευή δρόμων	39	47,5
Ύπαρξη ετοιμόρροπων πολυκατοικιών	53	64,5
Έλλειψη αθλητικών εγκαταστάσεων	31	38
Έλλειψη χώρων στάθμευσης	32	39
Έλλειψη πρασίνου	55	67
Μόλυνση από τα εργοστάσια	34	41,5
Κάτι άλλο	10	12,2

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι δραστηριότητες του προγράμματος διεξήχθησαν τόσο μέσα στη σχολική τάξη και το σχολικό χώρο, όσο και έξω από αυτό. Μέσα στην τάξη δημιουργήθηκε ερωτηματολόγιο για τη μέτρηση των στάσεων των πολιτών απέναντι στην ανάπτυξη και την ανάδειξη των σημαντικότερων προβλημάτων, εξήχθησαν τα αποτελέσματα μέσα από τον Η/Υ, δημιούργησαν οι μαθητές χάρτη και μακέτα της Δραπετσώνας σύμφωνα με τις προτάσεις ανάπτυξής τους, προτάθηκαν εναλλακτικές λύσεις μέσα από παιχνίδια ρόλων, αντιπαράθεση και ομαδοσυνεργατικότητα. Επίσης, δημιουργήθηκε ενημερωτικό φυλλάδιο για την ευαισθητοποίηση των πολιτών με τα προβλήματα και τις προτάσεις ανάπτυξης και έγινε παρέμβαση στο χώρο του σχολείου (δεντροφυτεύσεις, ομάδες επίβλεψης καθαριότητας σχολείου κτλ.). Έξω από το σχολικό χώρο, στις γειτονιές της Δραπετσώνας, έγιναν περίπατοι και περιηγήσεις με λεωφορείο, όπου οι μαθητές συγκέντρωσαν φωτογραφικό υλικό και δεδομένα για τους χώρους που χρήζουν ανάπτυξης, επισκεφτήκαμε το Δήμο, όπου έγινε ενημέρωση για τους μελλοντικούς στόχους του Δήμου (αρχή προγράμματος) και υπέβαλαν τις προτάσεις τους (τέλος προγράμματος), καθώς και οργανώθηκαν επισκέψεις στη δημοτική βιβλιοθήκη για τη συλλογή πληροφοριών, σε βιομηχανία για τη γνωριμία με τη βιομηχανική ζώνη και στο λιμάνι (Φωτογραφίες 1, 2).

Φωτογραφία 1. Επίσκεψη σε παλιά βιομηχανία (λιπάσματα)

Φωτογραφία 2. Μετρήσεις στο λιμάνι

5. ΔΡΑΣΕΙΣ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Οι δράσεις του προγράμματος που είχαν αντίκτυπο στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον περιελάμβαναν τα ακόλουθα: Πρώτιστα, την ανάπλαση του προαύλιου χώρου (δεντροφυτεύσεις, καθαριότητα), αφού το σχολείο αποτελεί το μόνο χώρο όπου οι μαθητές μπορούν να υλοποιήσουν τις ιδέες τους και τις προτάσεις τους. Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης με φυλλάδια που μοιράστηκαν σχετικά με την αναγκαιότητα ανάπλασης. Ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των εργασιών των μαθητών σε εκδήλωση που έγινε στο Δήμο, όπου και την παρακολούθησαν μαθητές άλλων σχολείων, τοπικοί φορείς, γονείς κτλ. Παρουσίαση των εργασιών των μαθητών μέσα στο ίδιο το σχολείο και ανακοίνωση των πορισμάτων σε τοπική εφημερίδα. Η επιλογή των δράσεων έγινε από τους ίδιους τους μαθητές μέσα από πνευματική διέγερση (brainstorming) και αντιπαράθεση απόψεων (debate) και σύμφωνα με τις δυνατότητες που υπάρχουν.

6. ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ακολουθήθηκε αρχική, διαμορφωτική και τελική αξιολόγηση. Κατά την αρχική αξιολόγηση του προγράμματος εξασφαλίστηκε ότι οι στόχοι και οι μεθοδολογίες του προγράμματος συμφωνούν με τους σκοπούς, τους στόχους και τις μεθοδολογίες της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Κατά τη διαμορφωτική αξιολόγηση έγιναν ενημερωτικές συναντήσεις των μαθητών, ανατροφοδότηση και διορθωτικές παρεμβάσεις-ανασχεδιασμοί των τομέων δράσης. Τέλος, η τελική αξιολόγηση επιτεύχθηκε σε επίπεδο τάξης με συνολική παρουσίαση των αποτελεσμάτων, σε επίπεδο σχολείου με παρουσίαση στο τέλος του σχολικού έτους και σε επίπεδο κοινωνίας με παρουσίαση όλων των εργασιών και των πορισμάτων σε ειδική εκδήλωση στο Δήμο Δραπετσώνας. Οι γνώσεις και οι στάσεις που απέκτησαν οι μαθητές μέσα από την εκτέλεση του προγράμματος, τόσο για την ανάπλαση της Δραπετσώνας, όσο και για το περιβάλλον γενικά, αξιολογήθηκαν μέσα από έκθεση σχετική με το πρόγραμμα, από την παρουσίαση του προγράμματος από τους ίδιους τους μαθητές και την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση που οι ίδιοι προσπάθησαν να επιτύχουν στην κοινωνία γενικά της Δραπετσώνας.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Μέσα από το πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης «Απ' τ' όνειρο στην πράξη»: Η ανάπλαση του Δήμου Δραπετσώνας, οι μαθητές γνώρισαν καλύτερα τον τόπο τους και τις ανάγκες του,

εντόπισαν χώρους που χρήζουν ανάπλασης και πρότειναν τις δικές του λύσεις και προτάσεις. Ταυτόχρονα, μέσα από το πρόγραμμα ενεπλάκησαν και οι οικογένειες των μαθητών. Κατά κάποιο τρόπο δηλαδή μεγάλο μέρος των πολιτών ασχολήθηκε με την ανάπλαση του δήμου, ευαισθητοποιήθηκε και ενημερώθηκε. Οι μαθητές, επίσης, δούλεψαν και γνώρισαν σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας π.χ. έρευνα πεδίου, μέθοδος project κτλ. Ένωσαν ενεργοί πολίτες στο δήμο τους, ότι μπορούν να συμμετάσχουν στη δημιουργία μίας καλύτερης, πιο υγιούς και ομορφότερης πόλης, Τέλος, με την εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο Δήμο, τη συμμετοχή ποικίλων παραγόντων και άλλων σχολείων και το ψήφισμα που παρέδωσαν οι μαθητές σε δημοτικούς συμβούλους, ενημέρωσαν και προσπάθησαν να ευαισθητοποιήσουν την τοπική κοινωνία και τους αρμόδιους φορείς να συμμετάσχουν κι αυτοί στην προσπάθεια που ξεκίνησαν και ελπίζουν να συνεχιστεί...

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Τριανταφυλλίδης Σ. (1998) *Η ιστορία της Δραπετσώνας*, ιδιωτική έκδοση, Αθήνα
2. Κουσουρήs Θ. – Αθανασάκης Α. *Περιβάλλον και οικολογία*, Αθήνα εκδόσεις Σαββάλας.
3. Τσιπλιτάρης Α. (1996) *Ψυχοκοινωνιολογία της σχολικής τάξης*, Αθήνα
4. Λεοντσίνης Γ. (1999) *Ιστορία - Περιβάλλον και η διδακτική τους*, Αθήνα.
5. Εξωραϊστικός πολιτιστικός σύλλογος ένωσης δημοτών Δραπετσώνας- ΘΥΜΟΙΤΗΣ, *Δραπετσώνα- Δημοτικά Νέα*, *Ημερολόγιο*, Τριμηνιαίο, τεύχος 189
6. Ντορέτα Α., Κουριδάκη Ε., Μαρινάκης Χ., Ραγκάκης Γ. (1994) . Πρόγραμμα παρέμβασης στο χώρο και κτίριο του σχολείου, *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Δ/ Πρωτοβάθμιας Ε. Ν. Πειραιά. Τμήμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης*.
7. Λοΐζου Κ. (1994), Ανακαλύπτω τη γειτονία μου, *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Δ/ Πρωτοβάθμιας, Ε. Ν. Πειραιά. Τμήμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης*.
8. Ελληνική Εταιρία Προστασίας της φύσης ,Ανακαλύπτω τις πράσινες γωνίες τις γειτονίας μου, *Οι πράσινες γωνίες της γειτονίας μου*.
9. Ελληνική Εταιρία Προστασίας της φύσης , Ανακαλύπτω τις πράσινες γωνίες τις γειτονίας
10. μου, *Επιλογή μιας πράσινης γωνιάς*.